

JAARVERSLAG 2009

SOCIAAL ECONOMISCHE RAAD FLEVOLAND

INHOUDSOPGAVE

Pagina

1.	INLEIDING	1
2.	TAAK, SAMENSTELLING, ORGANISATIE EN WERKWIJZE	2
3.	VERSLAG VAN BELANGRIJKE ONDERWERPEN VAN OVERLEG EN ADVIES	7
3.1	Meer mensen aan het werk in Flevoland	7
3.2	Kredietcrisis / recessie en de rol van de provincie	9
3.3	Meer economie in de groene en blauwe ruimte in Flevoland	12
3.4	Overleg provinciale overleg- en adviesorganen	13
	BIJLAGE I	16

Personele samenstelling SER Flevoland en agendacommissie SER Flevoland.

1. INLEIDING

De Sociaal-Economische Raad Flevoland (SER Flevoland) is een onafhankelijk overleg- en adviesorgaan voor de provincie Flevoland. SER Flevoland is in september 1993 door Provinciale Staten opgericht onder de naam Sociaal Economische Overleg-en AdviesRaad Flevoland (SEOR Flevoland). De sociale partners hebben in 2007 voor de naamswijziging gekozen om de herkenbaarheid te vergroten. Een dergelijke naamswijziging is ook in een aantal andere provincies doorgevoerd. De Instellingsverordening regelende de taak, samenstelling en werkwijze van de Raad moest daarvoor aangepast worden. Formeel is de nieuwe verordening vanaf 2008 van kracht. Samenhangend met deze naamswijziging is een geheel eigen website ontwikkeld en al geruime tijd in gebruik.

In het voorliggende jaarverslag wordt allereerst ingegaan op de taak, samenstelling en de werkwijze van SER Flevoland. Na een kritische zelfevaluatie in 2001 heeft SER Flevoland zijn werkwijze aangepast. Ter versterking van zijn adviesrol heeft SER Flevoland met ingang van 2006 zijn werkwijze opnieuw aangepast. Jaarlijks worden themabijeenkomsten georganiseerd met als doel de advisering aan met name Gedeputeerde Staten inhoudelijk te onderbouwen. Het advies van SER Flevoland 'Meer mensen aan het werk in Flevoland', uitgebracht in februari 2009, was het resultaat van de werkconferentie in november 2008. Het centrale thema van deze conferentie was hoe de al relatief hogere arbeidsparticipatie in Flevoland vast te houden en nog verder te verhogen naar de verlangde 80% in 2016. In het vierde kwartaal 2008 was echter al duidelijk dat ook het Flevolandse bedrijfsleven niet zou ontkomen aan de gevolgen van de kredietcrisis – de crisis die uiteindelijk in 2009 zou uitmonden in een wereldwijde recessie. Hierdoor werd het perspectief even totaal anders en verschoof het accent naar hoe mensen aan het werk te houden.

De brainstormsessie in de maand april van het verslagjaar had als titel 'Kredietcrisis/recessie en de rol van de provincie'. Flevoland kent veel jonge bedrijven die veelal met behulp van vreemd vermogen investeren. Als kredieten moeilijker zijn te krijgen komen de noodzakelijke investeringen onder druk te staan, evenals (de groei van) het aantal arbeidsplaatsen. Om de gevolgen van de kredietcrisis voor het bedrijfsleven te reduceren werden allerlei initiatieven ontplooid. Ook de provincie Flevoland heeft onderzocht wat gerichte maatregelen zijn om het bedrijfsleven tegemoet te komen en heeft daartoe advies gevraagd aan SER Flevoland. Voor de Raad was dit aanleiding tot het organiseren van een brainstormsessie april 2009. Het resultaat - een advies in pamfletvorm - volgde een maand later.

De voortgang van de Schaalsprong Almere heeft - mede door de kredietcrisis - lange tijd aan een zijden draad gehangen. Uiteindelijk heeft het kabinet zich november 2009 uitgesproken voor een drievoudige Schaalsprong: in ecologie, bereikbaarheid en verstedelijking. Met de beoogde groei van 60.000 woningen en 100.000 arbeidsplaatsen kan Almere op termijn uitgroeien tot een stad met 350.000 inwoners. Hierdoor ontstaat een grote spin-off op verschillende gebieden.

Voor geheel Flevoland is de ambitie het aantal arbeidsplaatsen met 150.000 te doen toenemen. Een belangrijke vraag is dan op welke plekken in deze provincie moeten nu ruimtelijk reserveringen gemaakt worden om toekomstige economische activiteiten mogelijk te maken. Om hier antwoord op te krijgen heeft SER Flevoland half januari 2010 een werkconferentie georganiseerd. De resultaten daarvan worden in het jaarverslag 2010 besproken. In dit jaarverslag vindt u een korte toelichting.

In de raadsvergaderingen en themabijeenkomsten is een groot aantal onderwerpen besproken en op diverse beleidsterreinen heeft SER Flevoland zijn standpunt bepaald en in de vorm van adviezen en uitspraken naar buiten gebracht.

Belangrijke onderwerpen van overleg en advies worden in dit jaarverslag beknopt in chronologische volgorde weergegeven. De wijze waarop de provincie en andere overheden met deze ingediende zienswijzen zijn omgegaan, wordt eveneens vermeld. De volledige tekst van de schriftelijke adviezen en reacties is terug te vinden op de website www.serflevoland.nl.

2. TAAK, SAMENSTELLING, ORGANISATIE EN WERKWIJZE

Op 2 september 1993 heeft het toenmalige college van Gedeputeerde Staten (GS) van de provincie Flevoland ingestemd met de instelling van de Sociaal Economische Overleg- en AdviesRaad Flevoland (SEOR Flevoland). De bijbehorende verordening werd vastgesteld en met ingang van genoemde datum was het college bereid om op jaarbasis in financiële zin bij te dragen, mits de Sociaal-Economische Raad (SER) eenzelfde budget voor de SEOR ten behoeve van een secretaris beschikbaar zou stellen. Het college gaf hiermee aan waarde te hechten aan een formeel en onafhankelijk advies- en overlegorgaan voor de provincie Flevoland op sociaal-economisch terrein. Vanwege deze formalisering kon de SEOR ook rekenen op een qua omvang vergelijkbare SER-bijdrage.

Rechtspositioneel en materieel werd het secretariaat ondergebracht bij de provincie, maar over het doen en laten is inhoudelijk/functioneel verantwoording verschuldigd aan de Raad.

In de loop der jaren hebben de advies- en overlegactiviteiten van de SEOR een groei laten zien, zowel in kwantitatieve als kwalitatieve zin. Het gegeven dat de SEOR, mede dankzij de provinciale bijdrage, beschikt over eigen financiële middelen om onderzoek uit te besteden dan wel symposia te organiseren, heeft hieraan bijgedragen. Deze activiteiten hebben belangrijke meerwaarde en leveren relevante output.

Een kritische zelfevaluatie eind 2000 heeft er toe geleid dat de SEOR zijn taak, samenstelling, organisatie en werkwijze opnieuw heeft geformuleerd. Zowel met de Kamer van Koophandel Flevoland (KvK) als met het college van GS zijn destijds nieuwe werkafspraken gemaakt. Met ingang van 2001 was ook de KvK bereid tot een structurele financiële bijdrage aan de SEOR. Deze bijdrage is geormerkt: de huisvestingskosten en de kosten van secretariële en administratieve ondersteuning kwamen voor rekening van de KvK. Deze ontwikkelingen hebben de overleg- en adviesfunctie die de SEOR vervult voor de provincie inhoudelijk verder versterkt.

Deze lijn wilden de sociale partners in de SEOR ook in de toekomst voortzetten. Zoals bleek uit het uitgebreide evaluatieonderzoek 2003 in opdracht van de landelijke SER, zag ook de provincie de meerwaarde en effectiviteit van deze werkrelatie en wilde deze continueren.

Naast de gewenste verbetering van de meerwaarde, effectiviteit en output wilde de SEOR ook zijn herkenbaarheid vergroten en achtte daartoe een naamswijziging noodzakelijk. In navolging van andere collega-organisaties is met ingang van 1 januari 2007 de naam gewijzigd in Sociaal-Economische Raad Flevoland (SER Flevoland). Hiertoe was een wijziging van de 'Verordening regelende de taak, samenstelling en werkwijze van SEOR Flevoland' noodzakelijk. Tevens is van de gelegenheid gebruik gemaakt om deze verordening te actualiseren en op onderdelen aan te passen. Zo is het expliciete besluit om Lelystad als vestigingsplaats vast te leggen in de nieuwe verordening opgenomen. In 2007 is de procedure gestart. De afronding in formele zin volgde in de eerste helft van 2008.

TAAK

- SER Flevoland dient het college van Gedeputeerde Staten gevraagd of ongevraagd van advies omtrent de hoofdlijnen van het sociaal-economische beleid, voor zover dit de provincie Flevoland aangaat.
- SER Flevoland kan ook gevraagd of ongevraagd omtrent deze zaken advies uitbrengen aan andere overheidsinstanties.
- SER Flevoland vormt tevens voor de werkgevers- en werknemersorganisaties een overlegplatform over sociaal-economische onderwerpen en arbeidsmarktbeleid.
- SER Flevoland voert over de hoofdlijnen van het provinciaal sociaal-economisch beleid (in)formeel overleg met (een delegatie uit) het college van Gedeputeerde Staten.

SER Flevoland heeft in het verslagjaar de volgende formele adviezen uitgebracht:

1. Advies 'Meer mensen aan het werk Flevoland'
2. Pamflet 'Economische recessie en de rol van de provincie'.

Het eerstgenoemde advies is het resultaat van de werkconferentie 'Meer mensen aan het werk in Flevoland', november 2008. Dit is aangeboden aan het college van GS. Het pamflet 'Economische recessie en de rol van de provincie' is het resultaat van de brainstormsessie in de maand april van het verslagjaar en is eveneens aangeboden aan GS.

Beide adviezen zijn na aanbieding aan GS breed verspreid, zowel bestuurlijk als politiek. De colleges van B&W van de Flevolandse gemeenten hebben een exemplaar ontvangen. Het is ook toegezonden aan de leden van de Provinciale Staten (PS) en de bestuursleden van de KvK Gooi-, Eem- en Flevoland.

Naast genoemde formele adviezen heeft SER Flevoland zijn standpunten ook mondeling kenbaar gemaakt in zijn overleg met GS en in de drie plenaire vergaderingen in 2009.

SAMENSTELLING

De samenstelling van SER Flevoland is op basis van pariteit tussen de vertegenwoordigers van werkgevers- en werknemerszijde. SER Flevoland bestaat uit 10 leden. De samenstelling is als volgt (zie ook bijlage I):

<i>werkgeversorganisaties</i>	<i>werknemersorganisaties</i>
2 uit VNO-NCW Flevoland	3 namens de FNV
2 uit MKB Flevoland	1 namens het CNV
1 uit LTO Noord provincie Flevoland	1 namens de MHP

Conform de nieuwe Instellingsverordening worden de leden van de Raad benoemd voor een periode van drie jaar. Na afloop van deze periode komen zij nog eenmaal in aanmerking voor een herbenoeming van drie jaar.

Met ingang van oktober 2009 heeft mevrouw W. Reudink haar lidmaatschap van SER Flevoland beëindigd. Namens de FNV was zij vanaf januari 2006 lid van SER Flevoland. In haar opvolging werd voorzien door de heer W. Herrebrugh. Eind 2009 is nog niet voorzien in de twee nog openstaande werknemerszetels in SER Flevoland, één namens het CNV, één namens de FNV.

In de maand oktober is tevens afscheid genomen van de heer P. Snijder, lid van SER Flevoland namens VNO-NCW MKB Flevoland. In de vacature die hierdoor ontstond is de heer E. Jansen als lid voorgedragen.

Vertegenwoordigers van de KvK Gooi-, Eem- en Flevoland nemen als adviseur deel aan de bijeenkomsten van de Raad. Met ingang van 2009 is de heer T. Voortman als adviseur verbonden aan SER Flevoland. De heer C.J. Swaan is vanaf 2008 namens het bestuur van de KvK adviseur van de Raad.

De provincie neemt bestuurlijk en ambtelijk als waarnemer deel aan de bijeenkomsten van de Raad.

Voorzitterschap en secretariaat

De voorzitter en de secretaris zijn onafhankelijk en geen lid van de Raad. Het voorzitterschap wordt vanaf september 1999 vervuld door een externe deskundige. De voorzitter is door de Raad benoemd. Met ingang van 2008 is dat voor een periode van drie jaar. Na afloop van deze periode is nog eenmaal een herbenoeming van drie jaar mogelijk.

Met ingang van 2001 en tot en met juli 2008 was het secretariaat gehuisvest bij de KvK in het OndernemingenCentrum Flevoland (OCF) in Lelystad. Vanaf augustus 2008 huurt SER Flevoland zelf kantoorruimte in het OCF. De huisvestingskosten en de kosten van de secretariële ondersteuning

neemt de KvK voor haar rekening. De secretaris blijft wel in loondienst van de provincie en is onverminderd over het doen en laten verantwoordelijk verschuldigd aan SER Flevoland.

ORGANISATIE EN WERKWIJZE

Advies en overleg

Bij de voorbereiding van de advisering door en het overleg in SER Flevoland wordt ernaar gestreefd zoveel mogelijk gebruik te maken van de bij de participerende organisaties, inclusief de KvK, aanwezige kennis en deskundigheid. Stroomlijning van het overleg met en advies aan de provincie vanuit de participerende organisaties draagt bij aan een efficiënte en effectieve beïnvloeding van het regionaal economische beleid en aan verbetering van de belangenbehartiging van het georganiseerde bedrijfsleven.

- Het presidium van SER Flevoland (de voorzitter en de twee plaatsvervangende voorzitters), aangevuld met de secretaris, voert periodiek overleg met (een delegatie uit) het college van GS. De voortschrijdende agenda van GS en het werkplan van SER Flevoland vormen de basis van dit overleg. Het overleg biedt ruimte om op hoofdlijnen en/of onderdelen afspraken te maken over de samenwerkings- en adviesrelatie van SER Flevoland met de provincie, zoals vroegtijdige inschakeling van SER Flevoland en de lengte van de adviestermijn. Een belangrijk agendapunt in het overleg in de maand augustus van het verslagjaar was welke onderwerpen zich bij voorkeur lenen voor de komende themabijeenkomsten van SER Flevoland.
- Het presidium van SER Flevoland, aangevuld met de secretaris, voert periodiek overleg met een delegatie van de KvK over afstemming van wederzijdse werkagenda's en uitwisseling van informatie. In dit overleg komt aan de orde ten aanzien van welke beleidsonderwerpen samenwerking en gezamenlijke inzet op projectbasis wenselijk is. In het overleg in de maand oktober van het verslagjaar was dit het belangrijkste agendapunt. Het overleg biedt ook ruimte om afspraken te maken over al of niet gezamenlijke advisering aan de provincie.

Agendacommissie

De primaire taak van de agendacommissie is het vaststellen en voorbereiden van de onderwerpen van de plenaire vergaderingen van SER Flevoland. Ten behoeve van de kwaliteit van deze vergaderingen is een gedegen voorbereiding door de agendacommissie en een goede inhoudelijke communicatie binnen en tussen de sociale partners en de KvK wenselijk.

Deze commissie bestaat uit één afvaardiging namens de werkgeversorganisaties, één namens de werknemersorganisaties, aangevuld met de secretaris van SER Flevoland, en één vanuit de KvK en één vertegenwoordiging vanuit de provincie. De voorzitter van SER Flevoland is tevens de voorzitter van de agendacommissie.

Financiering

SER Flevoland is een commissie ingesteld op basis van de provinciewet en hiermee onderdeel van de provinciale organisatie. Met ingang van 2001 wordt SER Flevoland gefinancierd door de provincie, de SER en de KvK. De Raad kan zelfstandig over deze geldmiddelen beschikken door uitbreiding van de bestelbevoegdheid en budgetverantwoordelijkheid, kortweg mandatering.

Evaluatie 2003 – 2005

In deze periode heeft zich een aantal ontwikkelingen voorgedaan die van invloed zijn geweest op het functioneren van SER Flevoland, zoals invoering van het dualisme in het provinciebestuur (2003). Dit heeft de Raad als een belangrijke ontwikkeling gezien. De sociale partners zijn van mening dat SER Flevoland zich in zijn advisering zowel moet richten op het college van GS als op het college van PS en contact moet zoeken met zowel de leden van PS als GS. De taak van SER Flevoland blijft in dit opzicht overigens ongewijzigd.

Voor de invoering van het dualisme werden de leden van PS vooral geïnformeerd over de activiteiten van SER Flevoland via de toezending van jaarverslagen en adviezen. Daarna heeft SER Flevoland zijn overleg- en adviesrelatie met PS, in het bijzonder de Statencommissie Werk, versterkt en verdiept. Minstens eenmaal per jaar vond er een gezamenlijke bijeenkomst plaats waar de actuele beleidsagenda's inhoudelijk aan de orde worden gesteld. Deze intensivering werd ook door de voorzitter en leden van de toenmalige Statencommissie op prijs gesteld. SER Flevoland heeft deze werkrelatie met de huidige Statencommissie Werk voortgezet. In het verslagjaar heeft dit geleid tot een bijeenkomst in de maand oktober. Een belangrijk agendapunt was het advies – in pamfletvorm – van SER Flevoland 'Economische recessie en de rol van de provincie'.

Zowel de provincie als de sociale partners in SER Flevoland zagen de meerwaarde en de effectiviteit van hun samenwerking en wilden deze ook in de toekomst voortzetten. SER Flevoland bleef streven naar verbetering van de kwaliteit van de samenwerking, waarbij de proactieve lijn, ingezet vanaf 2001, is doorgezet. Het gegeven dat SER Flevoland beschikt over financiële middelen om onderzoek uit te besteden en/of externe themabijeenkomsten te organiseren heeft in belangrijke mate hieraan bijgedragen. Deze activiteiten hebben een belangrijke meerwaarde en leveren relevante output. Dit betekent een meer onafhankelijke opstelling ten opzichte van de provincie. Om de slagkracht en slagvaardigheid te vergroten is, daar waar nodig en gewenst, ook de samenwerking met de KvK en andere maatschappelijke organisaties versterkt en versterkt.

Resultaat evaluatie: aanpassing werkwijze

Begin 2006 zag SER Flevoland – gelet op de evaluatie over de jaren 2003 tot en met 2005 - voor de nabije toekomst geen aanleiding om in de geschetste bestuurlijke, financiële en personele relatie wijziging aan te brengen. Om de slagkracht en slagvaardigheid van SER Flevoland als onafhankelijk overleg- en adviesorgaan voor de provincie Flevoland te vergroten werd wel een aanpassing van de werkwijze wenselijk geacht.

Samengevat komt dit neer op het volgende:

- Met ingang van 2006 organiseert SER Flevoland jaarlijks twee thematische bijeenkomsten op een bij het thema passende locatie. Het doel is te komen tot een inhoudelijke discussie waarbij zoveel mogelijk gebruik gemaakt wordt van de bij de werkgevers- en werknemersleden en overige participerende organisaties aanwezige kennis en kundigheid. De keuze van het thema, de vorm, de locatie en de genodigden ligt bij SER Flevoland. Het resultaat van de thematische bijeenkomst kan uitmonden in een advies aan GS of andere overheidsorganisaties. Ook kan het aanleiding geven tot aanvullend onderzoek, al of niet in opdracht van SER Flevoland.
- Naast de twee thematische bijeenkomsten vinden er jaarlijks drie reguliere ledenvergaderingen plaats. De vaststelling van de agenda en genodigden vindt op de gebruikelijke wijze plaats.

De themabijeenkomst in de maand april stond in het teken van de kredietcrisis en de economische recessie. Nederland werd hierdoor zwaar getroffen en de gevolgen werden langzaam maar zeker ook in Flevoland zichtbaar. Welke mogelijkheden heeft de provincie om de gevolgen van deze recessie beter draaglijk te maken voor de Flevolandse ondernemingen? Om antwoord te krijgen op deze vraag heeft SER Flevoland de brainstormsessie 'Kredietcrisis/recessie en de rol van de provincie' georganiseerd. Het resultaat hiervan is neergelegd in het pamflet 'Economische recessie en de rol van de provincie'. Dit pamflet is mei 2009 aangeboden aan het college van GS van Flevoland en daarna breed verspreid. Het is ook toegezonden aan de colleges van B&W van de Flevolandse gemeenten, de leden van PS en het bestuur van de KvK Gooi-, Eem- Flevoland.

De tweede speciale bijeenkomst heeft als thema 'Meer economie in de groene en blauwe ruimte in Flevoland'. In het verslagjaar werd duidelijk dat de Schaalsprong van Almere definitief doorgaat. Met de nieuwbouw van 60.000 woningen kan Almere op termijn plaats bieden aan 350.00 inwoners. De ambitie is het aantal arbeidsplaatsen in Almere met 100.000 te doen toenemen. Voor geheel Flevoland gaat het om een beoogde groei van 150.000 arbeidsplaatsen. Een belangrijke vraag is dan ook op welke plekken in deze provincie moeten nu ruimtelijke reserveringen gemaakt worden om

toekomstige economische activiteiten en ontwikkelingen mogelijk te maken? Om antwoord op deze en andere vragen te krijgen wilde SER Flevoland in overleg en samenwerking met de provincie en de KvK in de maand november een werkconferentie organiseren. De voorbereidende werkzaamheden waren in 2009 al heel ver gevorderd, maar om organisatorische redenen is deze conferentie verplaatst naar half januari 2010. SER Flevoland komt hier in zijn jaarverslag 2010 uitgebreid op terug

Tweejaarlijkse evaluatie provinciale overleg- en adviesraden

De Sociaal-Economische Raad (SER) onderzoekt tweejaarlijks zijn subsidierelatie met de provinciale overleg- en adviesorganen. Voor het laatst gebeurde dit in 2007. In die evaluatie stond, naast het functioneren van de provinciale SER'en, de toenmalige evaluatie en wijziging van de Wet op de kamers van koophandel en fabrieken 1997 als thema centraal. In de evaluatie 2009 is ten aanzien van het functioneren van de provinciale organen meer dan in het verleden de nadruk gelegd op hun effectiviteit, ofwel de doorwerking van hun adviezen en andere inhoudelijke activiteiten. Tevens is er een aparte vragenlijst aan de organen voorgelegd inzake hun werking en organisatie per medio 2009.

Enkele constatering uit de rapportage ten aanzien van het algemeen functioneren en de effectiviteit van de provinciale SER'en in de periode medio 2007 – medio 2009:

- Op één na beschikken alle provinciale SER'en nu over een eigen website. De (externe) communicatie van de organen is op deze wijze aanzienlijk versterkt.
- Er is sprake van continuïteit in de omvang van de adviesportefeuilles. In vergelijking tot de vorige evaluatieperiode lijkt het aantal uitgebrachte adviezen van de provinciale SER'en licht gestegen.
- De overige inhoudelijke activiteiten blijken te zijn toegenomen en ook meer divers van aard te zijn geworden. Ook blijkt dat naarmate een provinciale SER beter functioneert en meer zichtbaar is, vaker een beroep op de opgebouwde expertise gedaan wordt.
- De doorwerking van de advisering in het provinciale beleid en daarmee de organisatie-effectiviteit is over het algemeen behoorlijk.
- De introductie van het SER-model en de SER-naamgeving lijken de invloed en effectiviteit van de provinciale SER'en positief te beïnvloeden.

De tweejaarlijkse rapportage over de provinciale advies- en overlegorganen is goed ontvangen in het dagelijks bestuur van de SER. Het subsidiebeleid wordt ongewijzigd gecontinueerd.

Relatie SER Flevoland – KvK Gooi-, Eem- en Flevoland

De evaluatie van de KvK's door het ministerie van Economische Zaken heeft ertoe geleid dat een zelfstandige KvK Flevoland niet langer mogelijk was. De KvK Flevoland en de KvK Gooi- en Eemland hebben het besluit genomen te fuseren. Per 1 januari 2008 was deze fusie een feit. Voor de nieuwe hoofdvestiging viel de keuze op Almere. Dit betekende vertrek van de KvK vanuit het OCF in Lelystad naar Almere. De verhuizing vond juli 2008 plaats. In het OCF in Lelystad blijft een kantoor gehandhaafd waar ondernemers blijvend terecht kunnen voor vragen, uittreksels en advies, maar ook voor deelname aan seminars en andere bijeenkomsten.

Deze fusie heeft vooralsnog geen gevolgen voor de samenwerkingsrelatie met SER Flevoland. De bestaande financiële afspraken zijn in 2008 en 2009 ongewijzigd voortgezet. De KvK blijft als adviseur deelnemen aan SER Flevoland. Daar waar mogelijk en gewenst kunnen gezamenlijke adviezen en acties tot de mogelijkheden behoren. Conform de nieuwe Instellingsverordening blijft het secretariaat van SER Flevoland gevestigd in Lelystad.

Halverwege het verslagjaar heeft de KvK aangegeven de hoogte van haar financiële bijdrage aan diverse provinciale SER'en te herzien.

3. VERSLAG VAN BELANGRIJKE ONDERWERPEN VAN OVERLEG EN ADVIES

3.1 Meer mensen aan het werk in Flevoland

In Flevoland, met haar relatief jonge en groeiende (beroeps)bevolking, is de arbeidsmarktparticipatie relatief hoog. Maar ook Flevoland ontkomt op langere termijn niet aan de gevolgen van de toenemende vergrijzing en krappere arbeidsmarkt. Zijn er in de toekomst wel voldoende mensen om de vacatures te vervullen? Hebben die mensen wel de juiste opleiding? Welke maatregelen zijn nodig om te komen tot de door de provincie beoogde arbeidsparticipatie van 75% in 2015? En ook: hoe kan de groei van het aantal beschikbare arbeidsplaatsen bevorderd worden?

Om antwoord te vinden op deze vragen heeft SER Flevoland met inhoudelijke ondersteuning van de provincie Flevoland en het Provinciaal Platform Arbeidsmarkt Flevoland (PPA) november 2008 de werkconferentie 'Meer mensen aan het werk in Flevoland' georganiseerd. De gesprekspartners waren (bestuurlijk) betrokkenen bij de arbeidsmarkt en het onderwijs in Flevoland.

In het vierde kwartaal 2008 was echter al duidelijk dat ook het Flevolandse bedrijfsleven niet zou ontkomen aan de gevolgen van de kredietcrisis – de crisis die uiteindelijk in 2009 is uitgemond in een wereldwijde recessie. Hierdoor was het perspectief even totaal anders en verschoof in de discussie het accent om meer mensen aan het werk te krijgen naar hoe mensen aan het werk te houden. Dit nam overigens niet weg dat het probleem van de krapte op de arbeidsmarkt en de toenemende vergrijzing van de beroepsbevolking blijven bestaan.

De uitkomsten van deze werkconferentie hebben gediend als input voor het advies van SER Flevoland aan het college van GS in de maand maart 2009. In dit advies 'Meer mensen aan het werk in Flevoland' zijn concrete aanbevelingen geformuleerd om meer mensen aan te krijgen én te houden en welke rol de (provinciale) overheid, het onderwijs en de sociale partners hierbij hebben.

De begeleiding van deze werkconferentie en het mede-opstellen van het uiteindelijke advies zijn uitbesteed aan een terzake deskundig onderzoeksbureau. De organisatie en ondersteunende werkzaamheden heeft het secretariaat van SER Flevoland op zich genomen.

In tijden van crisis meer mensen aan het werk zien te houden. Dat was de boodschap van SER Flevoland aan de provincie, gemeenten en bedrijfsleven in Flevoland. Voorkomen moet worden dat door de heersende economische malaise grote groepen afhankelijk worden van een uitkering en het werken ontwend raken. Kennis en capaciteiten gaan dan verloren. Over een aantal jaren zal namelijk door de voortgaande vergrijzing een tekort aan personeel ontstaan en dan zijn deze mensen weer hard nodig. Ook zal dan alles op alles gezet moeten worden om meer mensen aan het werk te krijgen.

Waar liggen de meeste kansen om meer mensen aan het werk te krijgen en te houden?

➤ ***Participatiegraad van vrouwen verhogen***

Het meeste effect op verhoging van de arbeidsparticipatie is te halen door meer vrouwen aan het werk te krijgen en hun werktijd te verlengen. Daarvoor moet aan een aantal essentiële randvoorwaarden worden voldaan. Allereerst gaat het om het regelen van praktische zaken, zoals kinderopvang, schooltijden, flexibilisering werktijden en openingstijden of fiscale maatregelen. Het gaat om flexibiliteit en maatwerk per persoon. Hier ligt een belangrijke rol voor de sociale partners (vakbeweging en werkgevers). De provincie heeft een voorwaardenscheppende rol, zoals het mogelijk maken van voldoende kinderopvangplaatsen, na- en voorschoolse opvang, het flexibel omgaan met openingstijden.

➤ ***Participatiegraad van ouderen verhogen***

Om de vergrijzende arbeidsmarkt draaiende te houden, moeten werknemers niet alleen meer uren maken, maar ook langer doorwerken. In deze tijd van ontslagen en werktijdverkorting staat langer werken van werknemers niet bovenaan de prioriteitenlijst van werkgevers. Dat is begrijpelijk, maar zodra deze crisis achter de rug is dringt het probleem van de krapte op de arbeidsmarkt zich weer

in volle omvang aan. Dit onderwerp dient dus hoog op de agenda te blijven staan in het (arbeidsvoorwaarden)overleg tussen de werkgevers en vakbonden. Ook hier geldt flexibilisering en maatwerk per persoon.

➤ **Bestrijding voortijdig schooluitval jongeren en jeugdwerkloosheid**

Jongeren die zonder een diploma de school verlaten, zullen er steeds moeilijker in slagen werk te vinden. De strijd tegen de schooluitval van jongeren en bestrijden van de jeugdwerkloosheid dienen dan ook hoog op de agenda te staan. Het doel is een sluitend 'net' rondom de jongeren te organiseren, waardoor ze niet meer tussen wal en schip kunnen vallen. Een dergelijke aanpak is in het belang van zowel de jongeren als de werkgevers, opdat zij altijd goed gekwalificeerd personeel beschikbaar hebben. Daarvoor zijn in de provincie al goede aanzetten gegeven. Toch kan hier niet genoeg aandacht aan worden geschonken. Het gaat er om deze jongeren aan werk te helpen, perspectief te bieden. In de uitvoering is een belangrijke rol weggelegd voor het PPA en Flevotalent Junior.

➤ **Versterking onderlinge samenhang tussen onderwijs, arbeidsmarkt en starters**

De onderlinge samenhang tussen onderwijs, arbeidsmarkt en starters is vanzelfsprekend én groot. Van dit besef zijn onderwijsinstellingen, overheden, werkgevers en werknemers voldoende doordrongen, maar bij het formuleren van de leerdoelen in het onderwijs staat het bedrijfsleven nu nog teveel langs de zijlijn.

Uitgegaan zou moeten worden van een actieve werkgeversbenadering. Immers, zonder werkgevers geen werk en geen stageplekken voor de jongeren.

- Benader de zittende ondernemers in Flevoland met de vraag aan welke kwalificaties het personeel de komende periode moet voldoen en hoeveel personeelsleden ze nodig denken te hebben.
- Bespreek deze wens met het reguliere onderwijs. Pas het onderwijs aan die wensen aan, zonder de wettelijke eisen aan te tasten, zodat de leerling met een geldig diploma en een baan de school verlaat.
- Onderzoek de mogelijkheden om tijdens deze studie de leerling al stage te laten lopen bij de betreffende werkgever.

In zijn advies wijst SER Flevoland er op dat de grote aanwezigheid van het MKB in Flevoland een extra probleem met zich meebrengt. Omdat deze bedrijven weinig georganiseerd zijn, zijn zij vaak niet betrokken bij een cao en kunnen daardoor geen gebruik maken van de grote O&O fondsen. Daarom zou er een groot scholingsoffensief voor het MKB in Flevoland moeten worden opgezet om de kwaliteit van de werkgelegenheid te handhaven en/of te verhogen.

Deze crisis is een uitzonderlijke situatie die vraagt om verruiming van arrangementen. Extra steunmaatregelen zijn nodig en niet alleen van de overheid. Ook de sociale partners moeten hun verantwoordelijkheid nemen en zelf investeren in personeel door de inzet van de O&O fondsen. Deze goedgevulde scholingspotten moeten benut worden voor opleiding en ontwikkeling binnen eigen bedrijf of sector, maar ook voor omscholing naar andere beroepen.

De provincie moet waar mogelijk ondersteuning bieden bij de noodzaak in crisissituaties meer mensen aan het werk te houden. Zij zal haar aandacht vooral moeten richten op het MKB in Flevoland. Verder moet gedacht worden aan ondersteuning bij de inrichting van een mobiliteitscentrum. In diverse gemeenten en regio's worden als reactie op de kredietcrisis versneld mobiliteitscentra ingericht. Centra waar ontslagen werknemers zo snel mogelijk weer naar nieuw werk worden geleid. Werknemers die de afgelopen jaren speciaal zijn bij- of omgeschoold, zouden daardoor niet opnieuw voor langere tijd zonder baan komen te zitten.

Het college van GS gaf in zijn brief, medio 2009, aan met interesse kennis genomen te hebben van het advies van SER Flevoland 'Meer mensen aan het werk in Flevoland'. Het college heeft de aanbevelingen met name gezien op de bijdrage die hieraan kan worden ontleend voor zijn economische beleid en arbeidsmarktbeleid.

De aanbevelingen van SER Flevoland gericht op de aandacht voor zelfstandigen, de versterking van de onderlinge samenhang tussen onderwijs, arbeidsmarkt & starters en de bestrijding van voortijdige

schooluitval en jeugdwerkloosheid ziet het college als een steun en aanvulling voor zijn huidige beleidsinzet. Ook via zijn rol in het PPA. De aanbevelingen gericht op de huidige economische crisis om meer mensen aan het werk te houden, ziet het college als een onderbouwing van zijn voorstellen om een Flevolands mobiliteitscentrum op te zetten, het beroepsonderwijs te versterken en een gericht scholingsoffensief te starten om kwetsbare groepen een betere positie te geven op de arbeidsmarkt.

SER Flevoland was ingenomen met deze reactie en ziet het als een bevestiging een relevante bijdrage te hebben geleverd aan deze (voorgestelde) maatregelen. Op termijn zullen deze hun effect sorteren.

De strijd tegen de voortijdige schooluitval van jongeren en het bestrijden van de jeugdwerkloosheid bleken inmiddels hoog op de agenda te staan bij de provincie en de twee grootste gemeenten in Flevoland. Een gegeven waar de Raad bijzonder over te spreken was.

3.2 Kredietcrisis / recessie en de rol van de provincie

In 2009 is de kredietcrisis getransformeerd tot een economische recessie die de komende jaren Nederland zwaar zal treffen. De gevolgen hiervan waren al duidelijk merkbaar in Flevoland en zouden zich steeds meer manifesteren. Welke mogelijkheden heeft de provincie om de doorwerking van de crisis in brede zin en voor ondernemend Flevoland in het bijzonder te reduceren? Deze vraag heeft het college bij SER Flevoland neergelegd.

Om antwoord te krijgen op deze vraag heeft SER Flevoland april 2009 de brainstormsessie 'Kredietcrisis / recessie en de rol van de provincie' georganiseerd.

Drie thema's werden aan de orde gesteld:

1. Financieringsbehoefte Flevolandse bedrijfsleven.
2. Verbetering van de landschappelijke kwaliteit.
3. Bouw- en milieuvergunningprocedures.

In het eerste gedeelte was er per onderwerp een deskundig spreker. Daarna zijn de deelnemers in drie groepen uiteen gegaan om hierover verder te brainstormen. Aanwezig waren de direct beleidsmatig betrokkenen in de provincie zoals de betreffende gedeputeerde en wethouders, de Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland, MKB & Technofondsen Flevoland, KvK, bouwbedrijven en financiële instellingen.

De begeleiding en verslaglegging van deze bijeenkomst zijn uitbesteed aan een terzake deskundig onderzoeksbureau. De organisatie en ondersteunende werkzaamheden heeft het secretariaat van SER Flevoland op zich genomen.

Het resultaat van deze brainstormsessie is neergelegd in het pamflet 'Economische recessie en de rol van de provincie'. Ten aanzien van de drie genoemde thema's zijn concrete actiepunten geformuleerd. Daar liggen de mogelijkheden die de provincie naar de mening van SER Flevoland heeft om de gevolgen van de economische crisis in brede zin en voor de Flevolandse ondernemingen in het bijzonder te verlichten. Het pamflet is eind mei aangeboden aan het college van GS van Flevoland en daarna breed verspreid. Verdere actie is aan de provincie!

Belangrijke actiepunten zijn:

Financieringsbehoefte Flevolandse bedrijfsleven

- Breng in kaart waar zich concreet problemen voordoen. Bezie de mogelijkheden om die bedrijven, die tijdelijk in liquiditeitsproblemen verkeren, te helpen.
- Maak een apart fonds dat bedrijven in staat stelt hun bedrijfsactiviteiten voort te zetten. Bestaande fondsen zijn daarvoor door hun specifieke taken niet geëigend.
- Verruim de toegang tot en de regels van de andere fondsen in deze crisistijd. Ga soepel met de voor die fondsen geldende regelgeving om.

- Richt een doorstartfonds op. Flevoland heeft geen algemeen fonds om bestaande werkgelegenheid te behouden. Behouden is aanzienlijk goedkoper dan het creëren van nieuwe arbeidsplaatsen. Dit fonds kan privaat en publiek gefinancierd worden.
- Zorg als provincie nog meer dan anders voor een goede communicatie met het bedrijfsleven.
- Flevoland heeft een zware ontwikkelingsopgave te vervullen. Een intensieve en actieve lobby moet in Den Haag gevoerd worden om deze specifieke Flevolandse positie voor het voetlicht te brengen.
- Zorg voor tijdige betaling van de facturen.

Verbetering van de landschappelijke kwaliteit

- Beschouw landschappelijke kwaliteit niet als sluitpost, maar als basis voor economische kansen en ga daar ook daadwerkelijk en enthousiasmerend mee aan de slag, bijvoorbeeld via workshops en/of seminars.
- Ga minder dogmatisch om met veranderingen in het landschap, maar handhaaf daarbij wel een hoge kwaliteit. Bij grote landschappelijke ingrepen dienen landschapsontwerpers met kennis van de ontwerpsystematiek die Flevoland kenmerkt én met oog voor de eisen van de tijd te worden geconsulteerd.
- Richt zelf of via een maatschappelijke organisatie een provinciaal Landschapsfonds op waarin overheid én particulieren kunnen participeren om landschapsinitiatieven te nemen en uit te voeren.
- Zorg ervoor dat de (te revitaliseren) bedrijventerreinen bijdragen aan de landschappelijke kwaliteit. Het bedrijfsleven heeft economisch belang bij een kwalitatief hoogwaardige omgeving voor hun bedrijfspanden.

Bouw- en milieuvergunningprocedures

- Versnel de procedures en pas de regels soepel toe.
- Laat de aanvraag, voortgang en toekenning van de vergunningen in de normale gevallen digitaal verlopen.
- Zorg dat respect, vertrouwen en klantvriendelijkheid de basis van de advisering zijn. Train de ambtenaren daar eventueel voor.
- Stimuleer particulier opdrachtgeverschap in de woningbouw. Het leidt tot een bouweconomie waar de vraag centraal staat.

In het pamflet wees SER Flevoland erop dat er meer mogelijkheden zijn voor de provincie om extra ondersteuning te verlenen, zoals bepaalde projecten eerder uitvoeren dan gepland. Kansrijke mogelijkheden liggen volgens de Raad ook op het terrein van de arbeidsmarkt. Zo moet in tijden van crisis de provincie waar mogelijk ondersteuning bieden bij de noodzaak meer mensen aan het werk te houden. In zijn advies 'Meer mensen aan het werk in Flevoland' heeft SER Flevoland hiertoe al aanbevelingen gedaan. In zijn pamflet 'Economische recessie en de rol van de provincie' doet de Raad een dringend beroep op de (provinciale) overheid de strijd tegen de schooluitval van jongeren en het bestrijden van de jeugdwerkloosheid onverminderd hoog op de agenda te laten staan. Ook is het van cruciaal belang alle werkzoekenden goed opgeleid de crisis door te helpen. Hier moeten ook de sociale partners hun verantwoordelijkheid nemen.

De Commissaris van de Koningin (CvdK) in de provincie Flevoland gaf in zijn brief, juli 2009, aan met de Raad van mening te zijn dat een actieve houding vereist is om de gevolgen van de economische crisis voor de provincie Flevoland te verzachten. Hoewel het in beginsel geen wettelijke provincietaak is, is het college zich ook terdege bewust van de rol die de provincie hierbij kan vervullen. In dit verband werd erop gewezen dat - zoals ook SER Flevoland in zijn pamflet aangeeft - de financiële polsstok van de provincie beperkt is. En dat dit medebepalend is voor de rol die de provincie kan spelen bij het bestrijden van de gevolgen van de economische crisis. De aanbeveling van SER Flevoland om via een actieve lobby - onder verwijzing naar de ontwikkelingstaak van Flevoland - te zorgen voor meer geld, is ter harte genomen en sluit aan bij de lobby die de provincie heeft ingezet bij het Rijk en de ander provincies om haar financiële positie te verbeteren.

Het college gaf aan actief te zoeken naar wat er, gegeven de beperktheid van zijn eigen financiële mogelijkheden, wèl haalbaar is. Het uitgangspunt voor zijn handelen in deze conjuncturele crisis is dat de maatregelen op tijd effect hebben, tijdelijk en doelgericht zijn. Dit betekent dat ze op korte termijn uitvoerbaar moeten zijn, de uitvoering kan worden beperkt tot de komende paar jaar en effect sorteren op het behoud van bedrijvigheid en werkgelegenheid. Het college heeft hierbij een viertal prioriteiten benoemd:

1. Opzetten van een economische barometer.

Door te zorgen voor actuele gegevens over werkgelegenheid, faillissementen, werkloosheid en starters ontstaat inzicht in de impact van de economische crisis op de Flevolandse economie.

Dit sluit aan bij de aanbeveling van SER Flevoland om in kaart te brengen in welke sectoren zich concreet problemen voordoen.

2. Het adequaat verwijzen van bedrijven naar kredietmogelijkheden en andere hulpfaciliteiten.

Op de website van de provincie is hiervan een toegankelijk en geactualiseerd overzicht te vinden.

Ook dit sluit aan bij één van de aanbevelingen van SER Flevoland om te zorgen voor een goede communicatie met het bedrijfsleven door middel van een actueel overzicht van de kredietmogelijkheden. Naar de mening van het college kan de KvK dan het beste fungeren als meldpunt voor ondernemers die in de problemen dreigen te komen.

3. Flevolands Mobiliteitscentrum om snelle acties mogelijk te maken bij personele problemen bij bedrijven als gevolg van de economische crisis.

De acties richten zich op het voorkomen van werkloosheid door bij werkloosheidsdreiging te begeleiden naar nieuw werk: van werk naar werk. Het centrum bespreekt met de werkgevers mogelijkheden als detachering of scholing als zij door de crisis gedwongen worden werknemers te ontslaan of daarvoor tijdelijk geen werk hebben. Voor de komende jaren heeft het college middelen vrijgemaakt om de capaciteit van het centrum uit te breiden, mede om het werkterrein te verbreden tot geheel Flevoland.

4. Versterking beroepsonderwijs / scholingsoffensief, onder meer door bijdragen te verlenen aan kortcyclische opleidingen gericht op de invulling van vacatures, activiteiten gericht op het tegengaan van voortijdig schoolverlaten in het (V)MBO, participatie in landelijke projecten gericht op kwaliteits- en rendementsverbetering in het MBO en het bieden van stageplekken.

Ook voor deze maatregelen heeft het college middelen gereserveerd.

Prioriteit 3 en 4 sluiten aan bij de aanbeveling van SER Flevoland om de jeugdwerkloosheid te bestrijden, voortijdig schooluitval van jongeren tegen te gaan en werkzoekende goed opgeleid de crisis door te helpen.

Gezien de doorwerking van de aanbevelingen van SER Flevoland in vorengenoemde prioriteiten van het college, kon van beide zijden worden geconcludeerd dat SER Flevoland in dit opzicht een constructieve bijdrage heeft gegeven.

De Raad betreurde het echter dat het college niet was ingegaan op de aanbeveling een provinciaal Landschapsfonds op te richten, een fonds waarin overheid én particulieren kunnen participeren om landschapsinitiatieven te initiëren en uit te voeren. Praktijkvoorbeelden tonen aan dat hier toch een kansrijk initiatief ligt. In een apart schrijven is nogmaals aan het college de vraag voorgelegd hoe deze staat tegenover de instelling van een provinciaal Landschapsfonds.

In zijn antwoord verwees het college naar de provinciale uitvoeringsagenda landschap "Fraai Flevoland" (vastgesteld in 2008), waarin aangegeven is dat verkend zal worden welke mogelijkheden er zijn om landschapselementen te financieren. Gedurende de looptijd van deze uitvoeringsagenda (2008 - 2012) zou een pilot (verkenning) worden opgestart, maar daar is nog niet mee gestart mede omdat het IPO een onderzoek uitvoert naar de mogelijkheden voor financiering van het landschap. Vooruitlopend op de resultaten van dit onderzoek zal naar verwachting in 2010 een verkenning starten

naar de mogelijkheden voor financiering van landschap. Centraal staan de vragen om hoeveel geld het gaat op jaarbasis en welke bestaande of nieuwe regelingen of constructies mogelijk zijn. Ervaringen bij andere provincies worden zeker in de verkenning meegenomen, zo ook de kennis en ervaring van gebiedspartners.

SER Flevoland heeft hiervan kennis van genomen en zal deze verkenning met belangstelling volgen.

3.3 Meer economie in de groene en blauwe ruimte in Flevoland

De voortgang van de Schaalsprong Almere heeft lange tijd aan een zijden draad gehangen. De kredietcrisis heeft een grote rol gespeeld in de besluitvorming van het kabinet en diverse keren tot uitstel geleid. Uiteindelijk heeft het kabinet november 2009 – na een dringend appèl van de regionale bestuurders – uitgesproken dat het gaat voor een drievoudige Schaalsprong voor de noordelijke Randstad: in ecologie, bereikbaarheid en verstedelijking. Om deze sprong te maken wordt ingezet op een ecologische impuls van het Markermeer en IJmeer, en een westelijke ontwikkeling van Almere met een IJmeerlijn. Het rijk deelt het voorkeursalternatief dat - voor de beoogde groei met 60.000 woningen en 100.000 arbeidsplaatsen - door de gemeente Almere is opgesteld: een ontwikkelingsas met een sterk stedelijke ontwikkeling aan de westzijde van Almere, die via een IJmeerlijn aansluit op IJburg in Amsterdam, een binnenstedelijke verdichting rond het Weerwater en bijzondere, landelijke woonmilieus aan de oostzijde van de stad.

In de afgelopen jaren heeft de gemeente Almere, op verzoek van het rijk, onderzocht of en hoe de stad kan groeien om op termijn plaats te kunnen bieden aan 350.000 inwoners. Dit kabinetsbesluit vormt hiervan het sluitstuk en betekent een grote stap voorwaarts. Niet alleen voor Almere, maar ook voor de regio. Met de keuze voor een ecologische, infrastructurele en stedelijke Schaalsprong, ontstaat ruimte voor een veelvoud van initiatieven. Nu er overeenstemming over het toekomstperspectief bestaat, kan dit worden geoperationaliseerd. Er wordt een werkmaatschappij opgericht, waarin niet alleen het Rijk, Almere en andere overheden participeren, maar ook private partijen hun krachten en expertise bundelen. De werkmaatschappij zal in 2012 de resultaten opleveren.

Het kabinet is ook direct overgegaan tot uitvoering. Er is een maatregelenpakket samengesteld dat direct kan worden geïmplementeerd. Zo heeft het kabinet €37 miljoen beschikbaar gesteld voor de vestiging van een hogeschool. De gemeente Almere, provincie Flevoland en Hogeschool Windesheim zijn meteen gestart met de besprekingen over de vestiging in Almere en Lelystad.

Deze en andere korte termijn maatregelen zorgen ervoor dat er, juist in deze crisistijd, wordt geïnvesteerd en gebouwd. Nu duidelijk wordt dat Almere een eerste stap kan zetten in de groei met 60.000 woningen en 100.000 arbeidsplaatsen, ontstaat een grote spin-off, op verschillende gebieden.

Kortom, de Schaalsprong van Almere gaat definitief door. Met de nieuwbouw van 60.000 woningen kan Almere op termijn plaats bieden aan 350.00 inwoners. De ambitie is het aantal arbeidsplaatsen in Almere met 100.000 te doen toenemen. Voor geheel Flevoland gaat het om een beoogde groei van 150.000 arbeidsplaatsen. Een belangrijke vraag is dan ook op welke plekken in deze provincie moeten nu ruimtelijke reserveringen gemaakt worden om toekomstige economische activiteiten en ontwikkelingen mogelijk te maken? Om antwoord te krijgen op deze en andere vragen wilde SER Flevoland in overleg en samenwerking met de provincie en de KvK in de maand november de werkconferentie 'Meer economie in de groene en blauwe ruimte in Flevoland' organiseren.

De zogenaamde 'Kansenkaart Toeristische Werklocaties' die de KvK heeft ontwikkeld zou hier toegelicht worden. Ook zou ingegaan worden op de economische kansen van de ecologische kwaliteiten van Flevoland in relatie tot het 'Toekomstbeeld Markermeer – IJmeer'.

Daarnaast zou een relatie gelegd worden met het landelijk gebied en de agrarische sector: welke kansrijke ontwikkelingsmogelijkheden op het gebied van duurzame energie kunnen hier benoemd worden?

De voorbereidende werkzaamheden waren in 2009 al heel ver gevorderd, maar om organisatorische redenen is deze conferentie verplaatst naar half januari 2010. SER Flevoland komt hier in zijn jaarverslag 2010 uitgebreid op terug

3.4 Overleg provinciale overleg- en adviesorganen

Landelijk overleg

De secretarissen van de provinciale overleg- en adviesorganen komen in de regel tweemaal per jaar bij elkaar. Een vertegenwoordiging van de SER is eveneens aanwezig. De secretaris van SER Flevoland neemt deel aan dit landelijke overleg en zit ook in de agendacommissie.

Met ingang van het jaar 2000 vindt eenmaal per jaar het overleg op locatie plaats en wordt de middag gebruikt voor een gezamenlijke excursie of werkbezoek. Op uitnodiging van SER Utrecht vond begin november het overleg plaats bij het NIOW Advies en Opleiding te Driebergen. NIOW is een onafhankelijk bureau, gericht op de ontwikkeling van communicatievaardigheden. Dit doen zij door middel van opleiding, training en coaching; individueel of in groepsverband; via open inschrijving of via in-company trajecten die op maat worden gemaakt.

In de middag volgde een gesprek met de directeur van het Antropia Cultuur- en Congrescentrum, eveneens in Driebergen. Antropia is gelegen op het Landgoed de Reehorst, dat deel uitmaakt van de Stichtse Lustwarande. Zij werken op basis van de Triple P gedachte: People, Planet en Prosperity. In hun ondernemen zoeken zij doorlopend naar een harmonieuze balans tussen economische, ecologische en sociale belangen. Dit uit zich onder andere in de open organisatiecultuur. Gelegen in het midden van Nederland is het voor iedereen goed bereikbaar. Er is een grote diversiteit aan congres- en theaterzalen beschikbaar waar duurzaam en ook klimaatneutraal vergaderd kan worden.

Naast een uitwisseling van actuele ontwikkelingen en eigen ervaringen zijn in het verslagjaar de volgende onderwerpen aan de orde geweest:

1. Wisselwerking SER - provinciale SER'en.

Tussen de landelijke SER en de provinciale SER'en is er meer dan een louter financiële relatie. Van beide kanten bleek de wens tot een intensivering van de relatie. Kruisbestuiving tussen de SER en de provinciale organen zou een goede zaak zijn en heeft in het verleden, zoals bij de SER-adviezen over het platteland en mobiliteitsmanagement, ook al plaatsgevonden en zijn meerwaarde bewezen.

In het landelijk secretarissenoverleg zijn in 2008 concrete voorstellen gedaan waar de SER en de provinciale SER'en elkaar kunnen versterken en hoe de regionale inbreng – in een vroegtijdig stadium - te organiseren. Eens per maand zijn er bij de SER in Den Haag interne discussiebijeenkomsten. De secretarissen van de SER-commissies komen dan bij elkaar, soms is er ook een externe deskundige aanwezig. Deze overlegmomenten kunnen gebruikt worden.

Het eerste onderwerp dat zich in 2009 leende voor regionale inbreng was de Lissabonstrategie.

Op het interne SER-beraad in de maand mei waar het ontwerpadvies 'Lissabon na 2010' werd besproken, was een aantal secretarissen van provinciale SER'en aanwezig, waaronder die van SER Flevoland. Zij kregen daar alle ruimte om te zeggen wat in de regio speelde, waar sprake was van een wisselwerking tussen de regionale en de landelijke agenda en welke elementen gemist werden in het ontwerpadvies. Deze manier van werken werd als heel positief ervaren en is voor herhaling vatbaar.

Duurzame ontwikkeling en biobased economy zijn de eerstvolgende (advies)onderwerpen die in aanmerking komen. Gezien het stadium – beide adviezen worden in het voorjaar van 2010 – uitgebracht - bieden deze thema's goede mogelijkheden voor wisselwerking met de ervaringen en inzichten bij de provinciale SER'en.

Er is een nauwe relatie tussen biobased economy en duurzame ontwikkeling. In veel regio's staan deze onderwerpen op de agenda. Waar liggen de economische kansen, wat betekent dit voor de

ruimtelijke economie en wat is hierbij de visie van de sociale partners? Aanleveren van concrete projecten en kansrijke initiatieven uit de regio kan de SER-adviezen inhoudelijk versterken.

2. Tweejaarlijks evaluatie provinciale SER'en.

De Sociaal-Economische Raad (SER) onderzoekt tweejaarlijks zijn subsidierelatie met de provinciale overleg- en adviesorganen. Voor het laatst gebeurde dit in 2007 waarin, naast het functioneren van de provinciale SER'en, de toenmalige evaluatie en wijziging van de Wet op de kamers van koophandel en fabrieken 1997 als thema centraal stond. In de evaluatie 2009 is ten aanzien van het functioneren van de provinciale organen meer dan in het verleden de nadruk gelegd op hun effectiviteit, ofwel de doorwerking van hun adviezen en andere inhoudelijke activiteiten. Tevens is er een aparte vragenlijst aan de organen voorgelegd inzake hun werking en organisatie per medio 2009.

Enkele constatering uit de rapportage ten aanzien van het algemeen functioneren en de effectiviteit van de provinciale SER'en in de periode medio 2007 – medio 2009:

- Op één na beschikken alle provinciale SER'en nu over een eigen website. De (externe) communicatie van de organen is op deze wijze aanzienlijk versterkt.
- Er is sprake van continuïteit in de omvang van de adviesportefeuilles. In vergelijking tot de vorige evaluatieperiode lijkt het aantal uitgebrachte adviezen van de provinciale SER'en licht gestegen.
- De overige inhoudelijke activiteiten blijken te zijn toegenomen en ook meer divers van aard te zijn geworden. Ook blijkt dat naarmate een provinciale SER beter functioneert en meer zichtbaar is, vaker een beroep op de opgebouwde expertise gedaan wordt.
- De doorwerking van de advisering in het provinciale beleid en daarmee de organisatie-effectiviteit is over het algemeen behoorlijk.
- De introductie van het SER-model en de SER-naamgeving lijken de invloed en effectiviteit van de provinciale SER'en positief te beïnvloeden.

De tweejaarlijkse rapportage over de provinciale advies- en overlegorganen is goed ontvangen in het dagelijks bestuur van de SER. De subsidierelatie wordt daarmee ongewijzigd gecontinueerd.

3. Crisisaanpak per provincie: inbreng en adviezen van de provinciale SER'en.

Ter bestrijding van de crisis zijn er per provincie of regio maatregelen genomen. Een uitgebreide informatieset over de maatregelenpakketten per provincie alsmede de inbreng en adviezen van de provinciale SER'en werd in het voorjaarsoverleg besproken. Het bevat per provincie een schets van de regionale inspanningen en geeft de accenten in de aanpak aan. Per orgaan werd een toelichting gegeven. Het beeld wisselt per regio, maar er zijn wel een groot aantal overeenkomsten.

De secretaris van SER Flevoland verwees naar de brainstormsessie april 2009 getiteld "Kredietcrisis / recessie en de rol van de provincie". Dit heeft geleid tot een advies in pamfletvorm aan de provincie. Ook het in maart 2009 uitgebrachte advies "Meer mensen aan het werk in Flevoland" is relevant. In tijden van crisis moet de provincie waar mogelijk ondersteuning bieden bij de noodzaak meer mensen aan het werk te houden. Gezien de schrikbarende stijging van de jeugdwerkloosheid in 2009 moet de strijd tegen de voortijdige schooluitval van jongeren en het bestrijden van de jeugdwerkloosheid onverminderd hoog op agenda blijven staan. Bij de provincie Flevoland en de twee grootste gemeenten is dit inmiddels het geval.

Maatregelen op het terrein van arbeidsmarkt en scholing scoren ook hoog bij de andere provincies. Er zijn nog meer mogelijkheden genoemd voor provincies om extra ondersteuning te bieden, zoals:

- a. bepaalde investeringsprojecten eerder uitvoeren dan gepland;
- b. accent leggen op toerisme en recreatie;
- c. stimuleren van de bouwsector;
- d. zorgen voor een beter investeringsklimaat;
- e. vermindering van de administratieve lastendruk.

4. Sociaal-economische en ruimtelijke gevolgen van een veranderende (krimpende) bevolking.

Een groot aantal regio's wordt op termijn geconfronteerd met bevolkingskrimp. Wat zijn hiervan de gevolgen en hoe hier beleidsmatig (overheid, marktsector) mee om te gaan zijn belangrijke vragen. In veel regio's staat dit onderwerp dan ook op korte termijn op de agenda. In 2010 kan de SER over dit onderwerp een adviesaanvraag van het kabinet verwachten.

In het najaarsoverleg heeft de heer H. Timmermans van het advies- en ingenieursbureau DHV een korte presentatie gegeven over krimp en de regiospecifieke uitwerking inzichtelijk gemaakt over de periode 2009 - 2025.

Op termijn krimpt de bevolking en - in het verlengde hiervan - neemt ook de beroepsbevolking af. De druk op de woningmarkt neemt af, evenals het draagvlak voor voorzieningen. Ook is gekeken naar de planvoorraad aan woningen, de ontwikkeling van het aantal huishoudens en de behoefte aan zorg en basisscholen. Voorts werd een relatie gelegd met economie en arbeidsmarkt: het aantal banen per hoofd van de bevolking, de netto participatiegraad en het opleidingsniveau. Per regio is dit in beeld gebracht. Het gaf inzicht in de mate waarin de regio's geconfronteerd worden met (de negatieve gevolgen van) krimp en de achterliggende factoren. De verschillen bleken groot.

De wijze waarop gemeenten hier op in spelen kwam ook ter sprake. Daaruit bleek dat veel gemeenten in hun beleid onvoldoende rekening houden met (dreigende) krimp. Door de nieuwbouw van woningen verwachten zij dat hun inwonertal in de toekomst wel zal toenemen. Bouwen tegen de krimp in leidt echter tot leegstand en prijsdaling, omdat ook de omliggende gemeenten dit doen. Van samenwerking tussen gemeenten op dit terrein is geen sprake. Hier werd een parallel getrokken met bedrijventerreinen: zowel ten aanzien van de woningbouwprogrammering als de planning van bedrijventerreinen werken gemeenten onvoldoende samen waardoor aanbodoverschotten (in bepaalde segmenten) ontstaan.

Enkele constatering:

- Krimp staat landelijk op de agenda, maar speelt regionaal.
- De kernvraag is: op welke markten doet zich de krimp voor?
- De krimpproblematiek manifesteert zich zeer divers en vereist specifiek beleid.
- Ruimtelijke plannen (woningbouw en bedrijventerreinen) zijn nog onvoldoende in neerwaartse zin bijgesteld. Er wordt gewerkt met groeiscenario's.
- Regionaal en lokaal is de concurrentie heel hevig.

BIJLAGE I

SAMENSTELLING VAN DE SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD FLEVOLAND PER 31-12-2009

Voorzitter *mr. A.W.A. Joosen*
Secretaris *drs. H. van de Kamp*

Leden en plv. leden:

Werkgeversorganisaties

VNO-NCW MKB Flevoland *drs. M. Breemhaar (tevens plv. voorzitter)*
W. van den Noort
mr. S.O. Reiziger
E. Jansen

LTO Noord provincie Flevoland *A.F.M. Michielsen*
I. Hageman (plv.)

Werknemersorganisaties

FNV Flevoland *drs. H.C.F. Beukers (tevens plv. voorzitter)*
W. Herrebrugh
vacature

CNV Flevoland *vacature*

MHP *E. Teerink*

Adviseurs:

KvK Gooi-, Eem- en Flevoland *C.J. Swaan RA*
T. Voortman

Ministerie van Economische Zaken
Regio Noord-West *vacature*

Samenstelling agendacommissie per 31-12-2009

A.W.A. Joosen, tevens voorzitter
H. van de Kamp
H.C.F. Beukers (namens FNV Flevoland)
M. Breemhaar (namens VNO-NCW/MKB Flevoland)
G. Crolla (namens de KvK Gooi-, Eem- en Flevoland)
O. Telkamp (namens de provincie, afdeling EZ)